

№ 1895 «08» Київська обл.

В.о. Міністра юстиції України
Людмили СУГАК

Шановна Людмило Петрівно!

Нотаріальна палата України (далі - НПУ), як орган професійного самоврядування нотаріусів України висловлює Вам свою повагу та звертається з наступного питання.

Листом Державної податкової служби України № 1623417/99-00-21-02-03-07 від 26.06.2025 року (далі – Лист ДПСУ), адресованим Головним управлінням ДПС в областях та м. Києві та Міжрегіональним управлінням ДПС по роботі з великими платниками податків надано роз'яснення з питань процедури легалізації довідки, яка підтверджує, що нерезидент є резидентом країни, з якою укладено міжнародний договір України про уникнення подвійного оподаткування стосовно повного або часткового звільнення від оподаткування доходів нерезидентів із джерелом їх походження з України, у тому числі легалізації зазначеної довідки, виданої в електронному вигляді. Як зазначено у вищевказаному листі, позиція ДПСУ була сформована з урахуванням роз'яснень Міністерства юстиції України та Міністерства закордонних справ України і погоджена з Міністерством фінансів України.

У зв'язку з цим звертаємо увагу, що чинним законодавством визначена процедура проставлення апостилів і використання документів з апостиллями. Зокрема, відповідно до статті 5 Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, до якої приєдналась Україна - Закон України «Про приєднання до Конвенції» № 2933-III від 10.01.2002 (далі – Гаазька Конвенція) апостиль проставляється на вимогу особи, яка підписала документ, або будь-якого пред'явника документа.

Заповнений належним чином апостиль засвідчує справжність підпису, якість, в якій виступала особа, що підписала документ, та, у відповідному випадку, автентичність відбитку печатки або штампу, якими скріплений документ. Підпис, відбиток печатки або штампа на апостилі не потребують ніякого засвідчення.

Наказом Міністерства закордонних справ України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 17 березня 2023 року № 25/209/293/139/999/5 були затверджені Правила проставлення апостилів на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав.

Зазначені Правила регулюють порядок проставлення спеціальної відмітки «Apostille» (Convention de la Haye du 5 octobre 1961)» (далі - апостиль) на офіційних документах, які були складені на території України, яким відповідно до статті 5 Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, засвідчуються справжність підпису, якість, в якій виступала особа, що підписала документ, і, у відповідному випадку, автентичність відбитка печатки або штампа, яким скріплений документ.

Вчинення нотаріальних дій визначено Законом України «Про нотаріат» та Порядком вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 (далі - Порядок №296/5).

Відповідно до статті 7 Закону України «Про нотаріат» нотаріуси у своїй діяльності керуються Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції України та його територіальних органів, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Нотаріуси у встановленому порядку, в межах своєї компетенції вирішують питання, що впливають з норм міжнародного права, а також укладених Україною міжнародних договорів.

Водночас, варто зауважити, що окремі трактування змісту вказаних нормативних актів, які містяться у Листі ДПСУ є некоректними.

НПУ як організація, яка захищає не тільки професійні інтереси нотаріусів України, але й інтереси фізичних і юридичних осіб, не може погодитися із твердженням що:

нерезидент є резидентом країни - учасниці Гаазької Конвенції, з якою укладено міжнародний договір України згідно довідки, виданої компетентним (уповноваженим) органом відповідної країни, визначеним міжнародним договором України, за формою, затвердженою згідно із законодавством відповідної країни, вважатиметься належним чином легалізованою у разі, якщо оригінал довідки містить апостиль, передбачений у статті 4 Гаазької Конвенції, та переклад довідки (її копія) нотаріально засвідчений відповідно до вимог глави 8 розділу II Порядку № 296/5.

«Довідка, яка підтверджує, що нерезидент є резидентом країни - учасниці Гаазької Конвенції, з якою укладено міжнародний договір України, видана компетентним (уповноваженим) органом відповідної країни, визначеним міжнародним договором України в електронному вигляді, за формою, затвердженою згідно із законодавством відповідної країни, з проставленим на ній електронним апостилем, вважатиметься належним чином легалізованою за умови нотаріального засвідчення електронного апостиля (шляхом проставлення на копії довідки з електронним апостилем відмітки «Згідно з оригіналом», а також дати, підпису нотаріуса відповідно до вимог пунктів 9-10 глави 7 розділу I Порядку № 296/5) та нотаріально засвідченого перекладу довідки відповідно до вимог глави 8 розділу II Порядку № 296/5».

З таким трактуванням не можна погодитись, оскільки нормами глави 7 розділу I Порядку № 296/5:

по-перше, не врегульовуються правовідносини щодо виготовлення нотаріусами копій документів з апостилом для встановлення статусу особи нерезидента як резидентом країни - учасниці Гаазької Конвенції.

по-друге, наразі унормовано порядок та спосіб формування справ нотаріуса, зокрема які саме копії (фотокопії) документів, що подані для вчинення нотаріальних дій залишаються у справах нотаріуса.

Виходячи з викладеного та з метою сприяння дотримання положень чинного законодавства при вчиненні нотаріальних дій, НПУ звертається з проханням до Міністерства юстиції України звернутись до Державної податкової служби України щодо відкликання Листа № 1623417/99-00-21-02-03-07 від 26.06.2025 року, який містить рекомендації, які не базуються на положеннях чинного законодавства та не можуть бути застосовані до нотаріусів.

Додаток: Копія Листа № 1623417/99-00-21-02-03-07 від 26.06.2025

З повагою

Президент НПУ

Володимир МАРЧЕНКО

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ (ДПС)

Львівська пл., 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 26.06 2025 р. № 16234 17/99-00-21-02-03-07 На № _____ від _____ 20__ р.

Головним управлінням ДПС в
областях та м. Києві

Міжрегіональним управлінням
ДПС по роботі з великими
платниками податків

Державна податкова служба України у зв'язку зі значною кількістю звернень платників податків з питань, пов'язаних із процедурою легалізації довідки, яка підтверджує, що нерезидент є резидентом країни, з якою укладено міжнародний договір України про уникнення подвійного оподаткування стосовно повного або часткового звільнення від оподаткування доходів нерезидентів із джерелом їх походження з України, у тому числі легалізації зазначеної довідки, виданої в електронному вигляді, та з метою використання в роботі направляє роз'яснення, позиція якого була сформована з урахуванням роз'яснень Міністерства юстиції України та Міністерства закордонних справ України і погоджена з Міністерством фінансів України.

Порядок застосування міжнародного договору України про уникнення подвійного оподаткування стосовно повного або часткового звільнення від оподаткування доходів нерезидентів із джерелом їх походження з України визначено в статті 103 розділу II Податкового кодексу України (далі – Кодекс).

Відповідно до пункту 103.1 статті 103 розділу II Кодексу застосування правил міжнародного договору України здійснюється шляхом звільнення від оподаткування доходів із джерелом їх походження з України, зменшення ставки податку або шляхом повернення різниці між сплаченою сумою податку і сумою, яку нерезиденту необхідно сплатити відповідно до міжнародного договору України.

Згідно з абзацом другим пункту 103.2 статті 103 розділу II Кодексу застосування міжнародного договору України в частині звільнення від оподаткування або застосування пониженої ставки податку дозволяється тільки за умови надання нерезидентом особі (податковому агенту) документа, який підтверджує статус податкового резидента згідно з вимогами пункту 103.4 цієї статті.

Згідно з пунктом 103.4 статті 103 розділу II Кодексу підставою для звільнення (зменшення) від оподаткування доходів із джерелом їх походження з

К
Державна податкова служба України
16234/7/99-00-21-02-03-07 від 26.06.2025

України є подання нерезидентом з урахуванням особливостей, передбачених у пунктах 103.5, 103.6 цієї статті, особі (податковому агенту), яка виплачує йому доходи, довідки (або її нотаріально засвідченої копії), яка підтверджує, що нерезидент є резидентом країни, з якою укладено міжнародний договір України, а також інших документів, якщо це передбачено міжнародним договором України.

У пункті 103.5 статті 103 розділу II Кодексу встановлено, що довідка видається компетентним (уповноваженим) органом відповідної країни, визначеним міжнародним договором України, за формою, затвердженою згідно із законодавством відповідної країни, і повинна бути належним чином легалізована, перекладена відповідно до законодавства України.

У пункті 3.2 статті 3 розділу I Кодексу визначено, якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору.

Відповідно до статті 13 Закону України від 23 червня 2005 року № 2709-IV «Про міжнародне приватне право» (зі змінами) документи, що видані уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються дійсними в Україні в разі їх легалізації, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України.

Відповідно до статті 1 Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, від 05 жовтня 1961 року (далі – Гаазька Конвенція) її дія поширюється на офіційні документи, які були складені на території однієї з Договірних держав і мають бути представлені на території іншої Договірної держави.

Для цілей цієї Конвенції офіційними документами вважаються:

1) документи, які виходять від органу або посадової особи, що діють у сфері судової юрисдикції держави, включаючи документи, які виходять від органів прокуратури, секретаря суду або судового виконавця;

2) адміністративні документи;

3) нотаріальні акти;

4) офіційні свідоцтва, виконані на документах, підписаних особами у їх приватній якості, такі як офіційні свідоцтва про реєстрацію документа або факту, який існував на певну дату, та офіційні і нотаріальні засвідчення підписів.

Відповідно до статті 2 Гаазької Конвенції, кожна з Договірних держав звільняє від легалізації документи, на які поширюється ця Конвенція і які мають бути представлені на її території.

У частині першій статті 3 Гаазької Конвенції встановлено, що єдиною формальною процедурою, яка може вимагатися для посвідчення автентичності підпису, якості, в якій виступала особа, що підписала документ, та, у відповідному випадку, автентичності відбитку печатки або штампу, якими скріплений документ, є проставлення передбаченого статтею 4 апостиля компетентним органом держави, в якій документ був складений.

Отже, офіційні документи, на яких проставлено апостиль, не потребують будь-якого засвідчення шляхом консульської легалізації.

У частині другій статті 3 Гаазької Конвенції визначено, що дотримання згаданої в попередній частині формальної процедури не може вимагатися, якщо закони, правила або практика, що діють в державі, в якій документ представлений, або угода між двома чи декількома договірними державами відмінюють чи спрощують цю формальну процедуру або звільняють сам документ від легалізації.

На сьогодні між Україною та іншими державами діє більше ніж 70 міжнародних двосторонніх конвенцій (угод) про уникнення подвійного оподаткування. У зазначених конвенціях (угодах) не міститься положень щодо спрощення процедури або звільнення документів від легалізації.

У пункті 30 Висновків і рекомендацій Спеціальної комісії із застосування Гаазької Конвенції, що відбулася у 2021 році, наголошується, що незалежно від формату офіційного документа апостиль, належним чином виданий однією Договірною стороною, відповідно до Конвенції повинен прийматися всіма іншими Договірними сторонами, для яких Конвенція є чинною. Договірні сторони повинні вживати активних заходів для забезпечення прийняття офіційних документів із електронним апостилем.

На сайті Гаазької конференції з міжнародного приватного права розміщено інформацію щодо держав, у яких запроваджено електронні реєстри, з активними посиланнями на такі реєстри (<https://bit.ly/3mrlgiE>).

Також інформація про сайт, на якому можна перевірити дійсність апостиля, розміщується на самому апостилі.

Відповідно до пункту 9 глави 7 розділу I Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.02.2012 за № 282/20595 (далі – Порядок № 296/5), нотаріус приймає для вчинення нотаріальних дій електронні документи та паперові копії електронних офіційних документів, що видані уповноваженими органами іноземних держав, з проставленим на них електронним апостилем.

Перевірка дійсності електронного апостиля на цих документах здійснюється за реєстрами країн – учасниць Гаазької Конвенції, відомості про які містяться на офіційному вебсайті Гаазької конференції з міжнародного приватного права та/або за посиланням на електронний апостиль, наданий особою, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії.

Після перевірки електронного апостиля нотаріус роздруковує з відповідного вебсайту документ з електронним апостилем та здійснює заходи, передбачені в пункті 10 глави 7 розділу I Порядку № 296/5, а саме на копіях (фотокопіях) документів проставляється відмітка «Згідно з оригіналом», із проставленням дати, підпису нотаріуса.

Відповідно до статті 8 Закону України від 22 травня 2003 року № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг» (із змінами) юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має електронну форму.

Згідно зі статтею 38 Закону України від 05 жовтня 2017 року № 2155-VIII «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» (зі змінами)

встановлено, що електронні довірчі послуги не можуть визнаватися недійсними лише через те, що вони надані відповідно до вимог нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері електронних довірчих послуг в іноземних державах.

Отже, якщо в міжнародному договорі України не передбачено умов, що відмінюють чи спрощують формальну процедуру проставлення апостиля або звільняють сам документ від легалізації, довідка, яка підтверджує, що:

нерезидент є резидентом країни – учасниці Гаазької Конвенції, з якою укладено міжнародний договір України, видана компетентним (уповноваженим) органом відповідної країни, визначеним міжнародним договором України, за формою, затвердженою згідно із законодавством відповідної країни, вважатиметься належним чином легалізованою у разі, якщо оригінал довідки містить апостиль, передбачений у статті 4 Гаазької Конвенції, та переклад довідки (її копія) нотаріально засвідчений відповідно до вимог глави 8 розділу II Порядку № 296/5.

Довідка, яка підтверджує, що нерезидент є резидентом країни – учасниці Гаазької Конвенції, з якою укладено міжнародний договір України, видана компетентним (уповноваженим) органом відповідної країни, визначеним міжнародним договором України в електронному вигляді, за формою, затвердженою згідно із законодавством відповідної країни, з проставленим на ній електронним апостилем, вважатиметься належним чином легалізованою за умови нотаріального засвідчення електронного апостиля (шляхом проставлення на копії довідки з електронним апостилем відмітки «Згідно з оригіналом», а також дати, підпису нотаріуса відповідно до вимог пунктів 9 – 10 глави 7 розділу I Порядку № 296/5) та нотаріально засвідченого перекладу довідки відповідно до вимог глави 8 розділу II Порядку № 296/5.

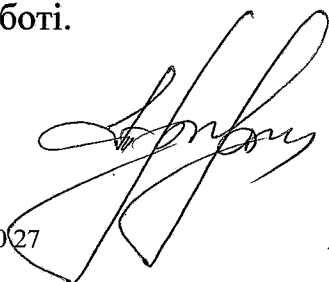
Актуальний перелік країн, до офіційних документів яких застосовується процедура засвідчення апостилем, розміщено на офіційному сайті Гаазької конференції з міжнародного приватного права, за посиланням:

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/statustable/print/?cid=41;>

нерезидент є резидентом країни, з якою укладено міжнародний договір України та яка не є учасником Гаазької Конвенції, видана компетентним (уповноваженим) органом відповідної країни, визначеним міжнародним договором України, за формою, затвердженою згідно із законодавством відповідної країни, вважатиметься належним чином легалізованою за умови наявності консульської легалізації.

Головним управлінням ДПС в областях, м. Києві та міжрегіональним управлінням ДПС по роботі з великими платниками податків довести зазначений лист до відома платників податків і підпорядкованих підрозділів з метою використання у роботі.

Заступник Голови

Андрій ТРОЦКО